

Af fodboldlovens historie – 1

Jan Carlsen

DBU Diplominstruktør og medlem af DBUs lovgruppe samt klummeskribent

08-02-2020

Det kan være svært nok at prøve at forklare fodboldreglerne, som de er skruet sammen her og nu. Men selve udviklingen i fodboldreglerne er faktisk et rigtig sjovt studium i sig selv, og det viser også, at der er en kerne, som har overlevet alle forandringer. Derfor spilles fodbold stadig grundlæggende efter de samme regler, som det blev for 150 år siden. Det er det faktum, som nogle vil kalde for håbløst konservativt – andre (bl.a. sådan nogle sentimentale personer som jeg) vil tale om kontinuitet og tilpasning efter forholdene.

Ikke desto mindre dukker der nogle sjove detaljer op, når man begynder at grave i arkiverne og ser på reglernes udvikling – det er også på denne måde, at man måske, hvis man er heldig, kan få en fornemmelse af 'lovens ånd': dette luftige begreb, som mange ynder at påberåbe sig, når det passer ind i deres kram.

Hvis man springer de rå og brutale middelalderudgaver over og går frem til

midten af 1800-tallet, hvor spillet er en sport for de finere kredse på de engelske kostskoler, er der nogle ting, der karakteriserer spillet og reglerne.

Oprindeligt er reglerne uskrevne. Der er noget, 'man' gør og ikke gør som gentleman, og denne moralkodeks er fælles for deltagerne, så der er overhovedet ikke behov for skrevne regler. Indtil den sproglige modernisering af reglerne i 1997, havde lovbogen faktisk stadig begrebet 'ungentlemanly conduct' – på dansk 'utilbørlig optræden'. Det er nu erstattet af det mere mundrette 'unsporting behaviour'.

Men da spillet dyrkes på flere kostskoler med forskellige regelsæt (blandt andet en lille detalje som, om man må bruge hænderne eller ej – det er rugby, som er den dominerende sport, og her er hænderne jo centrale), bliver der efterhånden behov for en fælles standard. I 1863 kommer det første fælles regelsæt (F.A.'s regler), og heri er det faktisk tilladt at tage bolden med hænderne, lægge den på jorden og sparke til den. Det er dette år, man plejer at regne for fodboldlovens fødselsår. At der så i de kommende år kommer mange tilpasninger, er en anden historie. Det første sæt regler havde været udtænkt og udformet i London, men mange distrikter i England havde stadig deres egne lokale regler. I 1878 kommer så et

fælles sæt for alle klubber og distrikter tilsluttet den engelske Football Association – og her er brug af hænderne forbudt. Her går vi fra rugby til fodbold.

Dommeren er ofte omdrejningspunktet i en kampomtale i dag – men oprindeligt havde man slet ikke nogen dommer. Fordi spillet spilles af gentlemen, der naturligvis ikke kunne drømme om at overtræde reglerne, er der oprindeligt slet ikke brug for en egentlig dommer. Enhver overtrædelse må pr. definition bero på ukendskab til reglerne. Hvert hold vælger en dommer blandt tilskuerne, som fra sidelinjen tager sig af hver sin banehalvdel. Anførerne afgjorde selv, om der skulle dømmes, men de kunne få hjælp af dommerne, hvis de bad om det. Senere indføres en overdommer – de to dommere på linjerne hæver en stok, når der efter deres mening skal fløjtes, og overdommeren kan så vælge at gøre det. I disse tider kunne det egentlig være muntert at forestille sig to dommere udvalgt af de to hold blandt deres fanskare. Gad vide, hvad de kunne blive enige om ?

I 1891 indføres dommer og to linjedommere på banen – men dommeren kan stadig kun straffe, når han bliver bedt om det ved appel fra spillerne (det er derfor, han hedder en 'referee' – det er ham, man refererer/stiler sin appel til). Og ikke nok med, at man skal appellere – man skal gøre det med den korrekte sprogbrug og med lovens ord. Altså ikke noget med bare at slå ud med armene og brøle 'Frispark !'. Næh – 'Hr. dommer – jeg mener, at jeg bør tildeles et direkte frispark, fordi modparten angreb mig med skulderen, uagtet at han ikke havde bolden inden for spilleafstand og forsøgte at spille bolden !'. Overført til moderne tankegang havde spillet nok flyttet sig helt ind i nærmeste postnummer, før den appel var udtalt og afgjort.

Så når mange nu om stunder slår til lyd for, at det skal være muligt at standse spillet og

få en afgørelse fra en uvildig instans uden for banen (som i parentes bemærket gerne skal have en TV-monitor foran sig), er der altså ikke noget nyt under solen. Man griber såmænd bare tilbage til 1891.

Vi skal frem til 1896, før den lovændring kommer, der gør det muligt for dommeren at straffe en forseelse ud fra sin egen vurdering – uden forudgående appel. Uden tvivl den vigtigste lovændring nogensinde, for nu har vi den moderne dommer på banen. Han, som afgør situationerne ud fra sit eget skøn uden appeller fra spillerne – og det markerer nok også det punkt, hvor gentleman-begrebet har spillet så meget fallit, at man er nødt til at have en synlig neutral opmand til at løse stridighederne.